

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 „ 05 „
Helyben házhöz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 5.

Kiegyezési provizórium.

A képviselőház hat heti szünet és egy heti formális ülésezés után ma megkezdte tárgyalásait. Eddig még sovány programja van a tisztelt Háznak. A köteles példányokról, vagyis a nyomdatulajdonosok azon kötelességéről, hogy a nyomdájukból kikerült nyomtatványokból hány példányt kötelesek beszolgáltatni, (ezt a mai gyűlésen már le is tárgyalták) továbbá egy viczinális vasútról és a jövő év első négy hónapjára szóló indemnyitőről szóló három javaslat képezi az egész programot.

Legközelebb, talán már holnap nevezetes javaslatokkal fog kibővíteni ez a program. Bánffy és Lukács miniszterek u. i. Bécsbe utaztak a közös miniszteri konferenciára, amely véglegesen megállapítja a kiegyezési provizóriumra vonatkozó javaslatok szövegét.

E javaslatok értelmében egy esztendeig fennmarad a status quo ante. Kvóta, vámterület, osztrák-magyar bank, egyezővel minden marad a régiben.

Habár, mint ismételt kimutattuk, a most érvényben levő gazdasági kiegyezés országunkra sok tekintetben hátrányos ugyan, mégis megnyugvással fogadjuk a provizóriumot, mert legalább addig, míg ez tart — nem fizetünk többet a közös költségekhez. Azután? — — — Hogy többet, mint mostanság, arra el kell készülnünk; — hogy mennyit? — azt még Bánffy báró sem tudná megmondani.

Nagy kérdés, a mostani parlamenti viszonyok között idejében lefoglalják-e tárgyalni a kiegyezési provizóriumra vonatkozó javaslatokat? Deczember végén lejár az eddigi szerződésünk Ausztriával, akkorára törvénynek kell lenni e javaslatokból.

Nálunk a parlamenti pártok között a nyáron létrejött kompromisszum által biztosítva van a javaslatok sorsa. A feltételeket, amelyeket az ellenzéki pártok kikötöttek, úgy látszik megtartja a kormány, sőt hajlandó arra is, hogy megtoldják egy klauzulával, hogy az esetre, ha e javaslatok Ausztriában nem emelkednek törvényerőre, nálunk is érvénytelenek maradnak. És így nálunk mi sem fog utjukban állani annak, hogy a kiegyezési provizóriumról törvény legyen.

De mi lesz a szomszédban? A vérmesebb reményűek odaát abban bizakodnak, hogy az osztrák miniszterelnök párbaja megjavította a helyzetet. Az a nagy jelentőségű tény pedig, hogy a király amint Bécsbe érkezett rögtön meglátogatta a már felgyógyult miniszterelnököt, kérésükön kívül eklatáns jele a felség bizalmának s arra van hivatva, hogy megszilárdítsa Badeni miniszterelnök ingadozó bársonyszékét. Ámde az elkeseredett osztrák parlamenti viszonyok között ennek sem lesz meg a várt hatása.

Ugyancsak ma kezdte meg a bécsi Reichsrath is üléseit. Az első tárgy: a miniszterelnök vád alá helyezéséről szóló indítványnak a tárgyalása. Ez ugyan nem valami biztató kezdet. Ezenkívül nem kevesebb mint 137 indítványt adtak be

az obstructió képviselői, — mindegyikre névszerinti szavazást kérnek. Hozzájárul ezekhez az interpellációknak egész özöne, melyek közül még egyre sem válaszoltak az illető miniszterek.

A többség, melyet a miniszterelnök nagy nehezen összehozott, szintén gyenge lábón áll. Előbb a kath. néppárt akart kiválni, most az ifju-csehek elégedetlenkednek az újabb adóreformok miatt, melyekkel Bilinsky pénzügyminiszter lepte meg a többség pártjait.

Ilyen körülmények közt nagyon kétséges nemcsak a kiegyezés, hanem a provizórium is.

A lelkészek javadalmainak adókötelettsége. Figyelemreméltó, döntő határozatot hozott a napokban a *közigazgatási bíróság*. Aradmegye közigazgatási bizottságának határozatával szemben ugyanis helyt adott a *bokszegi* görög katolikus lelkész panaszának és felmentette ítéletével a lelkészt a községi pótdadó fizetése alól. Ítéletének megokolásában kiemeli a közigazgatási bíróság, hogy azt a földterületet, mely után a községi pótdadó ki volt vetve, tulajdonosa a *Pável-alap*, a bokszegi lelkészek haszonélvezetére bocsátotta át, annak a jövedelme tehát oly javadalom, melyet a lelkész kizárólag Bokszezen viselt egyházi hivatala után élvez, az ily javadalomtól pedig az 1886. XXII. törvényzikk értelmében a lelkészek nem tartoznak községi pótdadót fizetni. Nem alterálja ezt az a körülmény, hogy a terület nem a plébánia, hanem a Pável-alap tulajdona, melynek a tulajdonjog elismerésül tiz koronát tartozik fizetni a mindenkori lelkész s hogy a birtok jövedelme nem számít

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A siket kovács.*

Lassankint megismertem a templomba járó nyáj legfőbbjeit: a kövér Csűrő Mártont, aki rendszeresen elaludt s nagyokat hortyogott a prédikáció alatt; a buzgón imádkozó szép özvegyet Buzinkayné, akinek az imakönyve, amint megnyalazott ujjával levelezett benne, tele volt száraz virágokkal és levendula-levelekkel. . . . A kisasszonyok imakönyvei is ilyenek voltak. . . . Csak hogy kevesebb száraz virág volt még bennük. Ah ezek a kedves kis kapesos könyvek!

De mégis leginkább a mi padunkra emlékszem. Elöl a nagyapám ült, úgy énekelt, de úgy énekelt, hogy a verejték csurgott le a hátlékáról; a közvetlen szomszédja természetesen én voltam, hízálván szememmel az említett Gáll Piroskán; de ha ő felénk találta vetni delejes tekintetét, bezzeg lesütöttem én a magamét pedig vetette ám elég sokszor egy időben de erről majd később szólok. Mellettem balról Pornya József ur ült, a kasznár (a rigyi puszta) ott volt nyáron minden vasárnap s a gazdasági követelmények szerint imádkozók esőért vagy szép időért s az isten viselkedése szerint, dobott a perselybe vagy egy fényes huszást, vagy egy krajczárt, ez utóbbit elégedet-

* Mutatvány *Mikszáth* „Prakovszky, a siket kovács” című legújabb művéből.

len dörögéssel: »Erre a hétre ez is sok.« A kasznár után következett kék dőkájában Funttyik, a kilenczvenéves molnár, a kit olyan köhögési roham fogott el egyszer-kétszer az istentisztelet alatt, hogy a pap kénytelen volt mindég megállni a prédikációban, míg kiköhögte magát. Egészen a falhoz jutott Prakovszky, a siket kovács s szemmel látható ájtatossággal éneklő szép bariton hangon a zoltárokat, de minthogy az orgona szót nem hallotta, sem a többiek éneklését, hol elül járt, hol hátul járt, hol hátul járt, rontva a harmóniát, mosolygást csalt a hívők ajkaira nem ritkán.

A kurátort igen bosszantá a dolog és többször megnógatta a tiszteletes urat, hogy Prakovszky uramat el kellene az énekléstől tiltani de a tiszteletes bele nem ugrott ezen cselekedetbe.

— Az Isten siketté tette Prakovszkyt — mondá az ő széles világos előadásával — és nem némává. De tehette volna némává is. Mert az neki semmibe se kerül. De nem, tette, hát én se teszem, mert én csak a szolgálja vagyok.

— Hm, — mondá a kurátor, — meglehet hogy tetszik neki a Prakovszky hangja. Mert átkozott szép hangja van.

— Bizony nem lehetetlen. . . . A kurátor ennek következtében egyet fordított a politikáján és a végén is kivette, hogy a kántornak kellett a Prakovszky éneklése szerint orgonálni.

Mirdez azonban nem hagyott volna nagyobb nyomokat sem az eklézsia történetében, sem

én előttem, ha egyszer valami olyas nem történik Prakovszkyval, amin már százszor gondolkoztam azóta s a mit soha se fogok tudni megmagyarázni. Apró nyápicz emberke volt, nagy fejjel, hosszú kezekkel, a modora kiálhatatlan volt, mert mindenbe beleszólt, azért is hitták »mindentudó Prakovszkynak« — de igaz is, hogy szeretett olvasgatni s tudott is majd mindent, de mindent rosszul.

Valaki, teszem azt, említette Zrinyi Miklóst, Prakovszky közbeszólt:

— Kár, hogy lefejezték szegényt a Szent György téren.

Vagy mondjuk a nagy Napoleon felől beszélgettek. Prakovszky abba is bele kottyant:

— Az, aki Szent Ilonát vette el feleségül?

De ez egy csöppet se vont le a tekintélyéből. Krizsnóczon ezek is ismertek. Ha valakinek sok buzája van, ha rosz is, azért az mégis buza.

Öregapám kedvelte Prakovszkyt; mindég az ő udvarán álltunk meg (szemben a templommal lakott) s istentisztelet előtt mindig kikérdezte tőle a politikát, mert a kovács műhelyek azon időkben az ujságokat pótolták.

Messziről jött utasok megálltak a kovács-műhelyek előtt kocsit tataroztatni, lovat patkoltatni, s ami hírt összeszedtek utközben, azt kicserélték a kovácsnál új hírekért, melyeket más országgrészből jött utasok hagytak ott.

Prakovszky a sok mindenféle hírből aztán kitudta kombinálni a háborút és békét. Az utas ujságolja például, hogy náluk ennyiért és ennyiért veszik a zabot. Kutyateremtette, ez a

ható a plébánia vagyonához s általában a parokialis jövedelemhez, mert ebből is csak az tűnik ki, hogy a terület haszonvétele a lelkeszi hivatal javadalma, már pedig az idézett törvény 138-ik §-a szerint a lelkeszek részére biztosított adómentesség kritériuma nem a tulajdon kérdése, hanem az, hogy a kérdéses javadalmat a lelkesz az illető egyházközségben viselt lelkeszi hivatala után élvezze, a mihez az utolsó esetben sem fér kétség.

A köteles nyomdapéldányokról.

Ma tárgyalták le a Házban a köteles nyomdapéldányokról szóló törvény javaslatot. Ezzel egy régóta hányódó-vetődő kérdést oldanak meg.

1893-ban pendítette meg Zichy Jenő gróf a Házban azt az eszmét, hogy az 1848. törvényezik ide vágó 40-ik §-át módosítani kellene, mert különösen a Nemzeti muzeumba nagyon gyéren és hiányosan érkeznek a köteles nyomdapéldányok. Azóta ez a dolog elaludt.

Most, a Wlassics kultuszminiszter által szerkesztett törvényjavaslat részletesen foglalkozik ez ügygel.

Csak hogy az a bökkenő, hogy míg a köteles nyomdapéldányok beszoigáltatandó számát kettőről négyre emeli, addig azok mikénti beszoigáltatásáról fölöttébb hiányosan intézkedik. Fenntartja magának a miniszter először azon jogot, hogy a beszoigáltatás alól melyik nyomdát mentse fel, vagy sem; másodsor ugyancsak maga akar intézkedni a felől is, hogy az Akadémiának és Muzeumnak juttatott 1—1 példányon kívül fennmaradó 2—2 példányok hova jussanak.

Már pedig így aligha lesz előnyösebb az állapot, mint eddig volt.

Mert ha egyik nyomdát felmenti a kötelezettség alól, a másikat pedig kiszzoigáltatja a törvényt szabta kötelezettségnek, — avval egyes nyomdákat valóságos üldözésnek veti alá.

Azzal pedig hogy minden termék 2—2 példányát oda juttatja, a hová éppen kedve tartja, egyes könyvtárakat gazdagít meg országos könyvtárak rovására.

Igy az 1848-ik törvény ide vágó cikkéből valóságos kegyurasági jogokat teremt a maga számára, — ez pedig ily közérdekű kérdésben s ily fontos rendelkezésnél semmiképen sincs helyén.

És a törvényjavaslatot minden módosítás nélkül, abban a kifogásolt alakban, a mint jeleztük a tegnapi ülésen a Ház elfogadta.

A kultuszminiszter azzal érvelt, hogy a vidékeken erős irodalmi központokat akar létesíteni. Nagy szó, de kétséges, hogy érde mében jelentős-e?

Kíváncsian várjuk már most, mi következnek be inkább, a zür-zavar, vagy a vidéken czélba vett erős irodalmi központok?

ORSZAGGYULES

A képviselőház ülése.

Budapest, október 5.

A tegnapi üléshez mérve hirtelenül megcsappant érdeklődés mellett, alig két tucat képviselő előtt nyitotta meg Szilágyi Dezső elnök 1/11 óra felé az ülést. A miniszterek közül csak épp Perczel, Wlassics és Josipovich jelent meg. Felolvasták és hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvet, majd néhány kérvényt mutattak be és elkezdtek a képviselőház ügyrendjének egyetlen készen álló javaslatát a köteles nyomdapéldányokról tárgyalni.

Polónyi mindjárt talált kifogásokat és felvilágosítást kért a minisztertől. Ijedve állott fel Zichy Jenő, midőn a jegyző szólásra szólította és kérte a közoktatásügyi minisztert, hogy tenné meg inkább előbb a megjegyzéseit Polónyi beszédére. Wlassics felvilágosította Polónyit tévedéséről, egyben nevezotes kijelentést tett, hogy szándéka a vidék nagyobb városában erős kulturális központokat teremteni.

A 15. szakasznál ismét felszólt Polónyi és abbéli aggodalmát fejezte ki negatív uton, hogy a miniszter bizonyára nem fogja a Magyarországot, az ő csekély számú elvbarátainak a lapját megőriztetni.

Wlassics ezután igyekezett Polónyi aggodalmát eloszlatni. Gyorsan letárgyalták a javaslatot és már már beakarta az elnök az ülést zárni, amikor Polónyi gondoskodott egy kis érdekességről. Ő tudniillik jabból, hogy a képviselőház holnap csak déli 12 órakor tart ülést, azt következteti, hogy a kormánynak nincs ez időszert semmi határozottan precizizozott programja. Ez iránt kér felvilágosítást. Mikor Perczel holnapra ígérte a felvilágosítást, Polónyi odadobott a Ház elé egy indítványt, hogy talán inkább jobb lenne mindjárt az üléseket

karácsonyig elnapolni. A Ház az indítványt elfogadta — derűtséggel.

A képviselőház mai üléséről szóló részletes tudósításunk a következő:

Szilágyi Dezső 10 órakor megnyitotta az ülést, majd bemutatta Temes vármegye kérvényét a tűzkárbiztosítás tárgyában. Következik a nyomdatermékek köteles példányainak a kiszzoigáltatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Molnár Antal: A Háznak közoktatásügyi és igazságügyi bizottságai egyhangulag járultak ehhez a törvényjavaslatához, amelyet van szerencsém benyújtani. Kérem a képviselőházat, hogy a nyomdatermékek köteles példányainak beszoigáltatásáról szóló törvényjavaslatot részletes tárgyalás alapjául elfogadni méltóztassanak.

Polónyi Géza: Mint részletes tárgyalás alapjául hajlandó elfogadni, ha kifogásai iránt felvilágosítást kaphatna. Nem tudja, hogy a helyi hatóságoknak beszoigáltatandó példányoknak mi lesz a sorsa. A miniszter azt czélozza, hogy a helyi hatóságoknak ne szolgáltatassék be a nyomdatermékek köteles példányai. Csak az esetben hajlandó a törvényjavaslatot ellogadni, ha biztosítékot kap arra nézve, hogy a főváros törvényhatóságának törvény által biztosított joga csorbát nem szenved.

Zichy Jenő: Kijelenti, hogy a miniszter felszóllalása után fogja indítványát megokdatolni.

Wlassics Gyula: Mióta az ügyészségnek beszoigáltatják a köteles példányokat, azóta a törvényhatóságok csak a nekik tetsző példányokat őrzik meg. Elérkezettnek látja azt az időt, amidőn a vidéken erős kulturális központokat lehet teremteni. Azért erre a czélra irányul jelen törvényjavaslat. Kéri a javaslatot változatlanul elfogadni. (Helyeslés.)

Miután Zichy Jenő indítványát röviden megokdatolta, Pichler Győző szólalt fel. Az elnök ezután a vitát bezárta, majd kijelentette, hogy a Ház a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

A részletes tárgyalásnál az első szakasznál Thaly Kálmán szólalt fel.

A hetedik szakasznál Zichy Jenő indítványt nyújtott be, Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter az indítvány mellőzését kéri. A hetedik szakaszt ezután a Ház változatlanul elfogadta. A 13. szakasznál Molnár előadó az igazságügyi bizottságnak egy új szövegezését ajánlotta, amit a Ház egyhangulag elfogadott.

Polónyi kifogásolja a miniszternek azt a jogát, hogy ő határozza meg, hogy a törvényhatóság a Pester Lloyd vagy Nemzet példányait őrizze-e meg. Természetesnek tartja, hogy az élesebb kritikájú ellenzéki lapokat nem fogja megőriztetni. Ezért a 15 §-t jelenlegi szövegezésében nem fogadja el.

háborút jelenti, mert különben nem vennék annyira. Máskor másik utas beszél, hogy a fiut hazaeresztették a katonaságtól, mert valami tályog támadt a lábán. Prakovszky fősóhaj, mert neki is van katonai fíja, sóhaj, de egyszersmind konstatálja a ebékét.

— Quo modo valemus, domine Prakovszky? — szokta kérdezni a nagyapa.

— Valde bene, domine spectabilis.

— Quid novum?

Erre jöttek aztán a kovács közlései, amire a nagyapa ámult-bámult, káromkodott és hüledezett, hogy még nagyobb közlékenységre tüzelje.

— Magának ördöge van domine Prakovszky. Maga mégis nagy talentum. Hol a pokolból szedi ezeket?

Prakovszky ilyenkor szerényen behuzta a nagy fejét s sovány vállapoczkái közé s azon a sajtáságos, érthetetlen iparos nyelven felelte, mely a fiskálisok stílusából van összefogdosva:

— Ej no, hát csak tudja az ember a dolgok mibenlétének hátrafordulását a szándékuk szerint.

Hanem ez mind régebben történt, mikor még nem volt annyira siket; a pöröly és a kalapács zaja még jobban megrongálta azóta a füldob-hártyáit, úgy, hogy most már kellemetlen vele beszélni, sőt nem is lehet, csak nagy kiabálással. A siketségével elhanyaglott a Prakovszky jelentősége is. Nem hallja már a pat-

koltató utasok elbeszéléseit, vagy ha hallja is rosszul hallja; se őt nem kérdezik többé a helybeli kurta nemesek, mert ha kérdeznék se tudna érdekeseket mondani, pedig a lehetőleg szereti eltitkolni, hogy siket. Úgy rémlik neki, hogy csak az emberek hangja lett gyöngébb mintha susogna az egész világ s ninesen vége-hossza, ha elkezd sopánkodni:

— Milyen tudók! Milyen hitvány tudók ezek a mai tudók!

Némelykor rászól az emberekre, akik egymással beszélgetnek: »Mit titkolóztok előttem, beszéljétek hangosabban!« Prakovszky makacs abban a hitében, hogy ő csak nagyot hall egy kicsit, ugymint azelőtt. S épen azért válik neveltségessé, hogy mert a saját füle megromlott, azt mondja a világnak: »Rossz a tudók«. Ha megadná magát, nem volna neveltségessé. A világ könyveiben megbocsát olyan gyöngeséget, amit az illető elismer, — de ha disz utára kerül a dolog, a világnak mindig igaz lesz. Mert világ a többség, Prakovszky pedig a kisebbség.

És még ez az alávaló Bodri is mit csinál? Ez a hálátlan kutya, amelyet fia után legjobban szeretet, szintén oda csatlakozott a többséghez. Beszűntette egy darab idő óta az ugatást elnémult, észrevette Prakovszky siketségét. Szivtelen vén filozófus, így okoskodott magában: Minek ugassak én ha gazdám úgy sem hallja? Hát bolond vagyok én, hogy egy siket ember-

nek prézsmítáljak? A jobbik eszéhez nyult a Bodri és ezentul csak a kabátját rángatta meg Prakovszkynak, ha idegent szimatolt meg a kovácsműhely portáján.

Prakovszky rendesen megrugta ezért a Bodrit: »Csiba, te gyalázatos!« Nehéz szíve volt rá, sohasem simogatta meg azontul a hoszszu, fehér szőrét, husz éves barátság szakadt meg köztük a miatt, hogy a Bodri észrevette a siketségét. (Árt a tulságos okosság még az állatnak is.)

Az emberektől szintén kezdett visszahúzódni Prakovszky. Mert az történt vele Gál Józsefnekél József-napkor, hogy a vacsoránál őt is felköszűntötte az ékesszavu Halóczy Kristóf, mondván:

— Van itt második érdemes József is, még pedig a nemes Prakovszky József uram.

Amire nagy pironkodással kezdte magát szerényre illegetni Prakovszky. A selyma Halóczy azonban csak ezt az elejét kiáltotta szentori hangon, a többinél leereszté a hangját, kezdte összeszedni Prakovszkyt hetediziglen, felsorolván mindennemű fogyatékoságát és megszapuiván minden szenyest; ámde Prakovszky csak mosolygott, egyre mosolygott és mikor a szónok azzal végzé: »komisz kutya kend, Prakovszky« és összecsengtek a poharak, a kovács elérzékenyülve és mégis méltóságteljesen tipegett Halóczyhoz, megszorogtatván mind a két kezét:

Wlassics Gyula kimutatja, hogy ennek a törvényjavaslatnak a megalkotásánál csak a tudomány czél lebegett a szeme előtt. Különben ha Polónyi az argumentáció historika segítségével dolgozna, akkor nem csürné-csavarná a dolgot. Szalay Károly rövid felszólalása után a Ház többsége elfogadta a 15 §-t és a törvényjavaslat többi szakaszait is. Ezután Perczel Dezső belügyminiszter az akadályozott kereskedelemügyi minist. nevében néhány helyi érdekű vasut engedélyezését jelentette be. Szilágyi elnök kijelentte, hogy a legközelebbi ülés holnap déli 12 órakor lesz, amelynek egyedüli tárgya a ma elfogadott törvényjavaslat harmadik olvasása.

A Ház napirendje tárgyában felszólalt ezután Polónyi és kérte, hogy vajon van-e az országgyűlésnek napirendje. Tájékoztatót kér, hogy mivel lesz elfoglalva a képviselőház. (Helyeslés a baloldalon.) Szilágyi kijelenti, hogy a jövő hét folyamán a Ház azt fogja javasolni, ne tartson ülést. Talán szünetelnék mindjárt a karácsonyi szünetekig, szült közbe Polónyi. — Perczel belügyminiszter megígéri Polónyinak, hogy vagy a miniszterelnök, vagy pedig ő meg fogja adni kérdésére a választ. Ezzel az ülés 12 órakor véget ért.

Protestáns hang a magyar katholicizmus nagy alakjairól.

Mig nálunk a nemzet tíz nagy férfunak emlékét dicsőítő katolikus vallású ünnepi szónokok, csupa álszerénységből, vagy — amit alig merünk feltételezni — történelmi tájékozatlanságból, hallgatnak a magyar katholicizmus halhatatlan hőseiről, addig protestáns vallású honfitársaink tiszteletre méltó tárgyilagossággal elismerik a nagy férfiaknak eléggé nem méltányolható érdemeit.

Lapunk tegnapi számában megemlékeztünk a debreczeni ünnepségekről. Ezuttal visszatérünk azoknak két részletére, hogy lássuk a magyar katolikus egyház nagy alakjait — protestáns világitásban.

Joó István, ev. ref. egyházkerületi gymnáziumi felügyelő, — a debreczeni városháza előtt — a következőleg méltatta Szent-Gellért, Hunyady és Pázmány érdemeit:

»Szent Gellért a kereszténység mátyrja emlékeztet a még egészen meg nem szűnt pogányság utolsó nagyobb fellángolására, a pogányság utolsó kísérletére a művelődés áldását osztogató kereszténység ellen; de emlékeztet ennek diadalára, győzedelmére is, minélfogva a műveltebb nyugati

népekhez közelebb jöttünk, azokat végre megengeszteltük s hozzájuk felemelkedtünk.

Hunyady Jánosban a kereszténység nagy hőse, az önzetlen hazaszeretnek legragyogóbb példája van élénk állítva, ki a fényes török pusztító hódítása ellen vagyonával, életével, a legrutabb hálátlanság és rosszakarat által is soha el nem kedvetlenítve védte drága magyar hazánkat. Óh borulj le honfitársam, borulj le szent kegyelettel e nagy ember előtt! Ti ifjak tanuljatok tőle hűséget, szeretetet, önfeláldozó készséget magyar hazánkért!

Azt mondják nem volt eredet szerint magyar. De magyarrá lett itt s életével példát adott arra, hogy a hazát szeretni még akkor is kötelességünk, ha őseink bölcsője idegen földön ingott is. Jertek, ti nem magyar ajku honfitársaink e nagy ember szent arca elébe, hogy lelkének fénye által illette, e hazának igaz, hű fiaivá lehessetek!

Még nemzetünk harcza meg sem szűnt a törökökkel, még tartott a félhold és a kereszt küzdelme, midőn magában a kereszténységben meghasonlás támad. A reformáció két részre szakítja a kereszténységet s diadalmasan terjed a népben, az alsó és felső nemességben. — A római katholicizmus létében volt fenyegetve — Legnagyobb válságban jelenik meg Pázmány Péter esztergomi bíboros primás tudományával, lángszévével, szónoklatával, szép és erőteljes magyar nyelven írt műveivel. Nemesak a vést hártotta el a katholicizmus feje felől, hanem meg is erősítette azt. Térítésével a róm. kath. egyházat, tudományával, irodalmi remekeivel a magyar nemzetet kötelezte örök hállára.

Egy másik ünnepi szónok: Bartha Béla jogtanár a kollégium oratoriumában e szavakkal emlékezett meg Szent-Gellért vértanúról és Várad nagy szülöttéről, Pázmány Péterről:

»Hűség Isten iránt, igaz vallásosság, Krisztus magasztos tanainak emberi erőnk szerint lehetséges megértése és követése — ez fog azokról első sorban hozzánk kiáltani. Gellért a keresztény vallás vértanuja volt; az ő munkája egyik hatalmas tényezője annak, hogy a keresztény vallás és erkölcs alapjára helyezkedett az ujonnan szervezett magyar állam. A hit, melyet követett s terjesztett felekezet szerint más volt, mint a miénk, de hálával és kegyelettel hajlunk meg emléke előtt mi protestáns kereszténynek is s megtanulhatjuk, hogy Isten szeretete könnyűvé teszi még a martir halálát is.

Pázmány Péter emléke sok tekintetben fájdalmas reánk, magyar protestánsokra; hisz vérünkből való vér volt, hozzánk tartozott, aztán elszakadt tőlünk s legártalmasabb, legszerencsésebb ellenfeleink közé emelkedett, ki majdnem végmulást mért a magyar protestantizmusra. De meggyőződése szerint hűen imádta Istenét, szolgálta egyházát s élete élő példája annak, hogy az eszmékhez való hűség,

— Szép volt, jaj de szép volt. Sohasem fogom elfelejteni a hozzám való szívességét.

No de milyen nevetés tört ki most a vendégek közt, még a szép Piroska is kacagott, de úgy kacagott, — hogy bizony a bolond is észrevehette, hogy mi volt a köszöntő belsejében.

Prakovszky tehát elfordult neheztelésében az emberektől, akik észrevették és kigonyolták a siketségét és csak vasárnaponként mutatkozott köztük a templomban, énekelvén a zsoltárokat. (Azelőtt nem volt templomba járó.)

Az emberek azért is kigonyolták Prakovszkyt:

— Az istenhez fordult, pedig az tette siketté.

De tán nem is az isten miatt jár a templomba Prakovszky. Furcsa nyáj ez itt. Ha egy láthatatlan szellem kihajigálná azokat, akik valami másért járnak ide, nem tudom, hogy nézne ki a templom? Hát úgy, hogy a pap se maradna bent, mert az meg épenséggel a hívek miatt jár be.

Buzinkayné a szép selyem ruháit szereti mutogatni. Gáll Piroska az alabástrom fogait csillogtatja, azért énekel folytonosan. Mindenki kevély valamire s mindenki szeret irigységet kelteni a többiekben. Ez az élet. És mindenik talál magában olyan tulajdonságot, amit meg kell bámulni. Ez az ember. Vegyük például az

őreg Funttyikot, a molnárt, annak már nincs se haja, se foga, se selyem viganója. Igen, de vannak évei. Több éve, mint a többinek, tehát kevély az éveire, (mert valamire csak kell kevélynek lennie, amíg meleg.) Igaz, hogy az éveket senki sem irigyli, de legalább bámulja. S az is valami. Funttyiknak a bámulat is jól esik. Kilenczvenöt évesnek hazudja magát, pedig csak kilenczven, de gondolja magában, hadd bámuljanak még jobban!

No és Prakovszky? Ej hát a hangját szereti bámultatni, a szép bariton hangját, azért ül ott a falnál mindig, azért énekel s szíve megtelek büszkeséggel, hogy neki olyan hangja van. Mióta nem hallja, még szebbnek képzelet az. Milyen boldogok a többiek, hogy hallják. Az arczokról, a mozduló szájokról véli leolvasni, hogy így szólunk az emberek egymáshoz hajolva:

— Micsoda isteni hangja van ennek a Prakovszkynak!

— Kár, hogy siket, szegény — teszik hozzá.

— Soh'se kár az, hisz ő csak a mi hangunkat hallaná, az pedig nem ér semmit, de ha mi siketülünk meg, az lenne a nagy kár, mert nem hallanánk az ő hangját.

Persze, ez a párbeszéd csak az ő képzeletében folyik le, de mindegy, ha örömet okoz neki.

lángoló lelkesedés, nagy ész, nagy műveltség, törhetetlen akarat mi mindent alkothat, s hogy igazán szerette hazáját, apostolává lön nemzete nyelvének s észszel szívvél szolgálta meggyőződése szerint népe érdekeit, hogy magyar főpap volt a szó neme-sebb értelmében — azt tőle a tárgyilagoss történelem sohasem fogja megtagadni. S szobráról nagy ellenfelei, hitünk bajnokainak áldott emléke is fog hozzánk beszélni.

Jól eső örömmel konstatáljuk protestáns testvéreink tárgyilagosságát és férfias őszinteségét. Vajha mindig megértenők egymást!

Nagy hatású alapítvány.

Eszme és tett, egyaránt remek a Zajnay János kanonok alapítványa. Öt ezer forintot tett alapítványul, népmissiók tartására.

Aki csak egyetlen népmissiót is látott, az nem tagadhatja el óriási hatását, mely a hitélet fellendülésében nyilvánul.

A hitközség apraja-nagyja várja a missiót tartó atyákat, kik fáradságot nem ismervé járnak hirdetni az Isten igéjét, megtisztogatni a bűnös lelkeket. Fel áll a szószékre a missió- atya, szavait semmi zaj nem zavarja, lélegzetét vissza fojtva hallgatja mindenki. Velőkébe hat az a beszéd, biztos kézzel hozva rezgésbe szívünk azt a hurját, amelyet akar, mert egész életében az emberek bajával foglalkozik a missionárius, ismeri őket, tükéletesen. Ez hatásuk titka.

A szentgyakorlatok után gyónáshoz járul a hitközség, még az is, aki már el is felejtette a gyónási imát s a felállított missió emlék kereszt sok embernek javulását, sok családnak visszatért boldogságát jelzi.

Soha missió hatás nélkül nem mult el és nincs egyetlen hely sem, a hol felesleges volna.

Hogy pedig a legszegényebb helyen is tartható legyen, annyiszor, ahányszor szükséges, arról gondoskodott bölcs belátással s áldozatkészséggel Zajnay János.

Az alapítványt tevő kanonok ur intencziója szerint a népmissió minden évben az egyházmegye más és más plébániáján lesz megtartva a Jézus-társasági, lazarista, vagy esetleg más szerzetes papok által. Az alapítvány egy évi kamatjának két ötödésze a missiót tartó atyáké s három ötödésze azon lelkészé legyen, kinek plébániája területén a missió tartatik, az alapító lelke üdvéért a missió tartama alatt mondandó egy sz. mise stipendiumául s a missionarus-atyák ellátásának és a missió-kereszt költségeinek fedezésére.

Az egyházmegye jelentkező lelkészei közül mindig a főpásztor szabadon választja ki azt, kinek plébániáján ezen alapítvány élvezete mellett fog a népmissió megtartatni és pedig legelőször 1898. évi október, Olvasás-Boldogasszony havában s a jövőben is lehetőleg mindig ezen hónapban, mint a mezei munka szünetelése miatt alkalmas időben.

A bibornok püspök, midőn ez alapítványt körlevélben tudatja az egyházmegye papságával, egyszersmint elrendeli, hogy mindig a tavaszi esperes kerületi gyűlések proponáljanak, belátásuk szerint legalkalmasabb plébániákat, a missiók tartására.

Sokak imája fog áldást kérni a minden tekintetben praktikus szép alapítványt tévő kanonokra.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Oktober 10. Breunberg Irén hegedűművésznő és Fenyvessy Emil a Vígyszínház tagjának hangversenye a nagyváradi szinkörben.

Október 14. Városi közügyek.

Október 15—20. Katonai ellenőrzési szemle Nagyváradon.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. e. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Október 6-ika.** Október hatodika 1849 óta gyász napja volt a magyarnak. Az első években, az elnyomatás gyászos napjaiban csendesen, titokban tartották a gyászos ünnepeket, a kiegyezés óta pedig minden évben megemlékezik erről a napról az egész nemzet. Mindenütt rekviemeket tartanak a vértanu tábornokok lelkiüdvéért, s beszédekben emlékeznek meg azokról a nagy érdemekről és tettekről, a melyekért megkellett halniok.

Nagyvárad hazafias közönsége is mint minden évben úgy az idén is a szokott módon emlékezik meg a hős vértanúkról. Ma délelőtt 10 órakor az olaszii plébánia templomban gyász isteni tisztelet lesz.

A tegnapi napon a jogakadémia polgársága határozta el, hogy testületileg vesz részt a gyász isteni tiszteleten, hogy Aradra a vértanuk szobrára koszorút küld. A koszorút küldöttség fogja Aradra vinni.

Már a tegnapi napon emlékezett meg a gimnázium ifjusága a hős tábornokokról. A gimnáziumi *»Eötvös önképzőkör«* tegnap délután két órakor a gimnázium dísztermében díszgyűlést tartott, a melyen szép közönség a tanári kar és az egész ifjuság jelenlétében emlékeztek meg a nemzet mártírjairól.

A szép sikerült ünnepélyt Ormay Lajos önképzőköri elnök nyitotta meg, gondosan összeállított beszédjével a melyben méltatta a hősokeket s felsorolta azokat az indokokat, a melyekért a nemzet mindig gyásznapot rendez ezen a napon. Ezután Prileszky Pál elszavalta *Lászlófalvi Béla*. *»A vértanuk emléke«* című költeményét. Különösen jól sikerült Major Dezső szavallata a ki *Arbányi Kornél* *»Október 6.«* című költeményét szavalta el nagy hatás között. Az alkalmi beszédet Sebő Mihály tartotta, a ki szép beszédben emlékezett meg a vértanúkról. Az egyes működőket lelkesen megéljeneztek. Dícséretet érdemel még a dalárda is, a mely két ízben is közreműködött először a *»Szózat«*-ot, később pedig *»Hymnust«* énekelte el. A szép ünnepély a Hymnus éneklésével ért véget.

* **A katonaság köszönete.** Részletesen megemlékeztünk azokról az ünnepélyes aktusokról, a melylyel Nagyvárad városa fogadta a Bécsből hozzánk áthelyezett 7. huszárezredet s átadta az új díszes laktanyát a tüzérségnek. A katonai parancsnokság meleg hangú levélben köszönte meg Nagyvárad városának úgy az ünnepélyes fogadtatást, mint a tisztikar részére rendezett lakomát és a legénység megvendégelését.

* **A belényesi ünnep.** Belényesen impozáns módon adott kifejezést a lakosság hódolatának. A képviselőtestület Sipos Imre indítványára nagy lelkesedéssel határozta el, hogy 6 Felsőre iránti hálájának, szeretetének s a nemzet nagyjai iránt nyilvánított királyi kegy fölötti örömeinek jegyzőkönyvével ad kifejezést, a város lakosságát pedig felkéri, hogy azon este ablakait világítsa ki. Hétfőn minden templomban ünnepélyes istentisztelet volt, melyen a nagyszámú díszes hölgyközönségen kívül megjelentek az összes hatóságok, sokan díszmargarban. A ref. templomban Sipos Imre tartott emelkedett szellemű beszédet; a róm. kath. templomban Némethy József, a gör. kel. templomban Papp Vazul és Diamandi Miklós, a gör. kath. templomban Antal Ágoston celebrált. Az állami leányiskolában és a gör. kath. főgimnázium fényes ünnepélyt is rendezett, az előbbi helyen Papp Ilonka és Stefanovits J. arattak nagy tetszést szavalaik-

kal, a dalkör pedig szép darabokat énekelte. Az ünnepély végén az egész közönség felállva, együtt énekelte el a *»Szózat«*-ot. A gimnáziumban Kéry János tanár román nyelven, de magyar szívvél-lelékkel elmondott hazafias beszédjével keltett nagy lelkesedést. Este pompásan sikerült kivilágítás volt. Egyetlen ablak sem maradt sötét. Különösen a Magyar-utca volt csinosan kivilágítva s a piacztér. Az ipartestület pedig fáklyásmenetet rendezett, melynek végeztével Halász Lajos ref. tanító tartott a piacztéren szép beszédet. Ezután a közönség a *»Szózat«*-ot és a Hymnust énekelve a király életelésévé szétoszlott, de még azután is sokáig csillogtak az ablakokban a gyertyák s hallatszott az utcákon a szívből fakadó kívánság: *»Éljen a király!«*

* **Az ünneplő Zichy-ek.** Nagy családi ünnepet ültek a Zichy-ek a zsélyi kastélyban. Itt adta át Zichy Jenő gróf a család seniorának, Ferencznek a családi levéltárnak szánt művét, melyben ázsiai kutatását ismerteti, azon tárgyakkal együtt, melyeket szintén onnan hozott magával. A nagy számú meghívottak érdeklődve hallgatták Zichy Jenő gróf felolvasását, a beszámolót, élénk szerencsekívánatokkal kísérték azon kijelentését, hogy újabb felfedező utra indul Ázsiába, el egész Chinába. A fáradhatatlan utazó főként családjára vonatkozó adatokat keres, hogy a már eddig feltaláltakat lehetőleg kiegészíthesse. De kutatása — éppen azért, mivel magyar ősokeket keres — nemzeti érdeklődéssel és fontossággal is bír. Szívből kívánjuk, vajha minél több adat jusson birtokába s minél tartalmasabb híreket hozzon dicső eleinkről.

* **Megyebizottsági tagválasztás.** Bihar-Diószeg községben a napokban tartották meg a választókerületben a megüresedett tagsági hely betöltésére a választást. Mint levelezőnk írja a választáson Balogh Lajos elnökölt. Összesen 15 szavazó jelent meg, s mindannyi Balogh János tb. főszolgabíróra adta be szavazatát s így egyhangulag lett megyebizottsági taggá megválasztva.

* **Király ünnep Derecskén.** Ő felsége névnapját Derecskén is ünnepel ülték meg. A hálaadó istentiszteleten, melyet dr. Karsch Lollion plébános mutatott be az egek Urának, nagy számú hallgatóság volt jelen. Az előljáróság, a megyei és állami hivatalnoki kar teljes számban s a hívők nagy serege. Az ünnepi hangulatot nagyban előmozdította Karsch dr. beszéde is, melyben az ünnep jelentőségét és nagyságát fejtegette.

* **Óvoda a Réten.** Az óvodaügy rendezése most van napirenden Nagyváradon. A legutóbbi ülésén az iskolaszék is foglalkozott vele s kimondta, hogy Várad-Velenczén egy új óvodának évi 650 frtot, két újvárosi óvodának pedig évi 400—400 frtot óhajtana juttatni. Balogh Irma jeles képességű okleveles óvónő, ki már is kinyerte alig pár hónap óta Nagy-Magyar-utca elején fennálló kisdóvodaájával a szakférfiak elismerését, tegnap kérvényt adott be a városhoz, amelyben óvodája részére évi 400 frt segélyt kér. Kérvényében egy másik ajánlatot is tesz; késznek nyilatkozik a Réten felállítani megfelelő óvodát, ha a város évi 650 frt segélyt nyújt az óvoda fenntartására. Dacára, hogy egyik áldott lelkű főpap Nogáll János fölszent. püspök saját bőkezűségéből már tart fenn a Réten egy óvodát, még egy másik óvodára is égető szüksége van a Rét szegény lakosságának.

* **Új mérnök és építőmester a városnál.** Nagyvárad város mérnöki hivatalánál közelebb megüresedett a mérnöki állás s betöltésre várt az új szervezeti szabályrendeletben szervezett városi építőmesteri állás. Mint értesülünk, mindkét állásra volt több pályázó. Beöthy László főispán tegnap betöltötte az állásokat. Városi mérnökké kinevezte Löwenstein Zsigmond zágrábi lakost, okleveles mérnököt. Az

építőmesteri állásra pedig Csordacsics Ferenc eddig ideiglenesen alkalmazott építész nevezte ki. A mérnöki állás ilyen betöltése feltűnést keltett városi körökben.

* **A közkorház betegforgalma.** Bihar-megye közkorházában hónapoként száz és száz szegény betegnek adják vissza az egészségét. Augusztus hórol maradt 100 férfi, 158 nő, összesen 258; szeptember hónapban felvettek 175 férfi, 135 női, összesen 310 beteggel. Ebből elbocsátott: gyógyulva 115 férfi, 86 nő, javulva 34 férfi, 24 nő, gyógyulatlannul 10 férfi, 5 nő, s így az összes fogyaték 294 beteg. Maradt október hóra 106 férfi, 168 nő, összesen 274 beteg. Az ápolási napok száma 7829 volt.

* **Francziskánusok és minoriták.** A pápa apostoli konstitúciót adott ki, a melyben a francziskánus rend eddigi négy osztályát megszüntetve, mindannyit *minorita testvérek* elnevezésű rendbe foglalja össze.

* **A vízvezetéki berendezések építése.** A nagyvárad vízvezeték építők legtöbbje csak készíti az új házi berendezéseket s nyitogatják ki a házi vezetéket, a nélkül, hogy ezt a szabályrendelet értelmében bejelentene a mérnöki hivatalnál. Így aztán megesik, hogy csak hosszu idő mulva jön rá a mérnöki hivatal, miszerint itt is, amott is van egy új vezeték, kagyló stb., a mely a mérnöki hivatal tudtán kívül készült. Az ilyen dolgok meggátlása végett a mérnöki hivatal a tanácsot felkérte, hogy szigoruan utasítja a vízvezeték berendezés készítőket, miszerint jövőre tartózkodjanak a bejelentés nélkül való építkezéstől, mert újabb eseteknél a legszigorubb büntetést alkalmazzák ellenük.

* **Kopallik József dr. temetése.** A bécsi tud. egyetem theologiai fakultásán prodékáni tisztelet viselt dr. Kopallik Józsefnek holtteste tegnap érkezett Bécsbe. Az *»Ika«* e szerencsétlen áldozatának temetése tegnap történt meg óriási részvét mellett. A koszorúval elhalmozott koporsót dr. Angerer Ede bécsi helyettes érsek szentelte be. A gyászbeszéd elhangzása után Gablitz-ba szállították a holttestet s ott ismételtlen beszentelve a kápolnában örök nyugalomra helyezték.

* **Előkelő szörnyeteg.** Tíz évvel ezelőtt egy dr. Verschoeren nevű fiatal orvos telepedett meg Ostendeben és csakhamar nagy praxisra, nagy népszerűsége tett szert. Mi főbb, nőül kapta egy igen gazdag uriember leányát, akivel fényes palotában lakott, gyermekei is lettek. Társadalmi állása mindjobban szilárdult és dr. Verschoeren igazán irigylésre méltó ember volt. De borzalmas véget ért ez a boldogság. A múlt télen ugyanis egy előkelő katonatiszt neje meghalt és kevéssel a hitves után a tiszt fia, egy nagy reményű hadnagy is hirtelen elhunyt. Általános volt a részvét a boldogtalan özvegyember iránt, aki azonban férfinas megadással viselte sorsát. Ekkor történt, hogy a rendőrséghez egy névtelen levél érkezett, amely hírlapokból kivágott betűkkel volt összeállítva és azzal vádolta a tisztet, hogy nejét és fiát megmérgezte. A levélben oly részletek voltak felsorolva, hogy csakugyan elrendelték az exhumálást ennek eredményét titokban tartották. Azután megindították a vizsgálatot az iránt, hogy ki adta föl a levelet. A vizsgálat folyamán pedig súlyos gyanúok merültek föl dr. Verschoeren szép neje ellen, mint a ki a kettős gyilkosságnak részese volt. A szép asszony, bárhoggy tiltakozott is, letartóztatták és csak jó idő mulva bocsátották szabadon rengeteg biztosíték fejében és most is rendőri felügyelet alatt áll. Szájrolszájra jár a hír, hogy a szép asszony bűnös viszonyt folytatott az előkelő tiszttel, s birta rá a gyilkosságra és férje műterméből ő szerezte meg a mérget. A gyilkos megígérte neki, hogy majd nőül veszi, ha az orvostól elvált, utóbb azonban visszavonta ígérését. A szép asszony aztán bosszúból följelentette czinkostársát és ezzel magát is elárulta. Dr. Verschoeren természetesen nagyon le volt sújtva, de azért nejét mégis befogadta házába, amelyet azóta kerülnek, mintha pestis fészke lenne. Az asszony pedig úgy tesz-vesz, oly derült és kedélyes, mintha semmi sem történt volna. A vég-

tárgyalás e hó 6-án kezdődik. A főbűnös persona gratissima az édvárnál és csak a hadügy miniszter engedélyével lehet letartóztatni. Már a tél óta fogva tartják. Az orvosné csak a minap örökölt atyjától 300.000 frankot.

* **Választmányi ülés a kath. körben.** A kath. kör választmánya ma délután 5 órakor a kör helyiségében rendes ülést tart, melyre ezután is felhívja a választmány tagjainak figyelmét a kör elnöksége.

* **Kedélyes betörő.** Érdekes betörést követett el tegnap éjjel egy éhes ember Fráter Ferencz földbirtokos vasut melletti szőlőjében. Már a harmadikáról negyedikére menő éjjelen valami ismeretlen tettes betörve az ablakot bement nevezett pajtájába s onnan egy két csövű fegyvert lopott. A mint látszik azonban ezzel a prédával nem volt megelegedve, mert a következő éjjel ismét bement alkulesokkal a pajtába és ott először kedélyesen befűtött a kályhába, s azután megvacsorált, azután pedig mindent elvitt a mi kezébe akadt. Elvitt a pajtából 2 drb párnát, egy cipőt és még sok más apróságot. A kedélyes betörőt keresik, s miután Fráter a napokban bocsájtotta el vinctelérjét, erős a gyanu, hogy ő követte el a tolvajlást, mivel mindenesetre olyan ember követte el, a ki ismerős volt. Ez ügyben a hegybíró megindította a vizsgálatot.

* **A vármegye mérnöke.** Biharvármegyénél, különösen hogy az utakra kissé több gondot akarnak fordítani, nem győzi az állam-építészeti hivatal ellátni a mérnöki teendőket. Ez okból Biharvármegye egy megyei mérnöki állást szervezett. Az u. n. vicicznális mérnöki állásra a napokban járt le a pályázat. Az alispán Székely Sándor oklev. mérnököt nevezte ki az új állásra.

* **Szüreti iskolaszünet.** A hegyközség mint már megirtuk, a szüret kezdetét a nagyváradi szőlőhegyen a jövő hétfőre, október hó 11-ére tűzte ki. A miniszter már intézkedett, hogy ez évben az elemi iskolákban 3 napos szüreti szünet engedhessenek az igazgatók, a középiskolákban kettőt. Az összes nagyváradi iskolákban szintén megfogják tartani a szüreti vakációt.

* **Elmaradt közgyűlés.** A fugyi-vásárhelyi szőlőbirtokosok vasárnap nem tarthatták meg közgyűléseiket, mivel határozatképes számmal nem voltak jelen. A jövő vasárnap fognak gyűléseni. A szüretre nézve, mivel igen kevés termő szőlő van még a hegyközség területén, azt határozták, hogy ki-ki akkor szüreteljen, a mikor alkalmasnak véli. Így tehát nem lesz a fugyi-vásárhelyi hegyen hivatalos szüreti idő.

* **Nesze semmi fogd meg jól.** A Pesti Hírlap tegnapi számában »Rákóczy, kardja valódi-e?« című cikkével megindító dolgokat közöl a kard valódiságáról. S midőn minden hiteles adat híján — fájó szívvel kijenti, hogy kard bizony nem valódi, egyszersmind boldogan konstatálja, hogy azért mit sem vesz értékéből, sőt még nyer is, mert 1. régi 2. a ezár adata (!) 3. 164 korál van benne, Hm, hm! Önkéntelen eszimbá jutja edj oforizma: O Lebenschmaiz ott üli o kávéházbo; edszer sak fölkiáltja: Az élet edj lánchid! — Mér, te bolond? kérdé tüle Zaftgrün, a borátja. — Mboch! mith thodom én! — feleli nadj bülsen ó Lebenschmalz.

* **Tolvaj koldus.** Tegnap a rendőrségnél panaszt tett özv. Nagy Mártonné apáca-utczai lakos, hogy lakásáról tegnap délelőtt kilencz óra tájban, az ő távolléte alatt valami ismeretlen tettes, valószínűleg egy koldus, vagy csavargó elvitte női ezüst zseboráját, egy fel-díszített arany tüvel, több apróságot és tíz frt készpénzt. Az összes kára úgy kitesz mintegy negyven forintot. A tettest a rendőrség keresi.

* **Elfogott szőlő-tolvaj.** Nap mint nap jelentenek be a hegybíróknak szőlő lopást, de legtöbbször az illető még idejekorán megmenekül. Tegnap délután Kaczián Károly szőlőjét dészmálta meg Bakó Márton gazdálkodó ko-

csisa, de rosszkor, mivel tetten érték s átadták a hegybíróknak, aki azután a tettest miután személyét kellően igazolta s a lopott szőlőt tőle elkobozták, szabadon bocsájtották ugyan, de ellene a vizsgálat folyik.

* **Oldalba szurta a pajtását.** Debrecezen Ferencz helynéküli kovácslegény össze szólalkozott valami csekélységen Duró Sándor napszámossal a minék a vége az lett, hogy Debreczeni késével oldalba szurta Durót. A szerencsétlen embert súlyosan sérülve vitték be Biharmegye közpórházába Debreczenit a rendőrség azonnal letartóztatta és átkísérték a kir. ügyészség fogházába.

* **Meglopta a szeretőjét.** A példabeszéd azt tartja, hogy egyik varju nem vájja ki a másik szemét, ezt azonban megezfolta ma két cseléd, a mikor az egyik a másikat megrabolta. Ma panaszt tett a rendőrségnél Borzsa József inas, hogy az ő zsebéből Scholcz Rozália szobaleány kiloptott öt forintot. A rendőrség a tettest letartóztatta.

* **Katonazene a Zöldfa kávéházban.** Ma szerdán este a helybeli cs. és kir. 37. gyalogezred zenekara hangversenyt rendez, melyre felhívjuk a t. közönség figyelmét.

* **Hölgyek figyelmébe!** Tulhalmozott raktárából a csódtömegből vett áruk bármily elfogadható áron eladatnak. Markovits Mór parti-áru raktárában Kert-utca, Korona-kávéházzal szemben.

Jaj be kedves a német!

Mottó: Ó du liber Augustin . . .

Egy három kötetes könyv jelent meg régebben az irodalom zöldség piacán. Tell Vilmosról szólott.

Az első kötetben megmagyarázta a szerző Tell Vilmos nevét és születési helyét, a második kötetben Tell Vilmos életét és működését, a harmadikban bebizonyította, hogy Tell Vilmos soha sem létezett.

Persze, hogy német írta ezt a könyvet. No, most le van főzve a könyv. Egy újabb német egy újabb könyvet írt, egy kötetet ugyan, de egész könyvtárra való fekete-sárga bolondság van benne.

Ez a német csirkének nézi Európát és felfrancsirozza. A máját kapja Németország az epéjével együtt t. i. Ausztriát Csehországgal, a zuzáját Olaszország t. i. Franciaországból egy nagy darabot, a körmét Görögország t. i. Athéniát és a szigetét, a beleit pedig Magyarország, t. i. Szerbiát és Montenegrót, Noribazárt, Maczedóniát, szóval a balkán összes kecskét.

A nagy lakomához pedig Német, Orosz és Olaszországot hívja meg az új hármas szövetségben.

Ne hogy pedig tréfának higgye valaki, ime itt közöljük az új csoda-született munka passzusát.

Hogy a programot keresztül vigye, új hármas szövetséget javasol Németország, Oroszország és Olaszország között. Ezek háborút kezdenek s Európát újra feloszlatják. Franciaországot leverik, Ausztria és Magyarország szétesik, Törökországon megosztóznak. Olaszország kapja Nizzát, Szavoyát és Tuniszt, esetleg Korzikát és Algirt, Franciaországtól s Dél-Tirolt Ausztriától. Belgium is kap egy darabot Franciaországból. Oroszország kapja Galiciát a Kárpátokig és kárpótlást a Keleten, a török Örményországot, esetleg egész Kis-Ázsiát.

Ausztria megszűnik egészen. Bukovinát kapja Románia, Csehország, Morvaország, Szilézia, a két Ausztria, Salzburg, északi Tirol és Voralberg, Stiria, Karinthia, Krajna, Görz, Trieszt és Isztria a német birodalomhoz csatoltatnak.

Magyarország elveszti Erdélyt, az is Romániához csatoltatik, mely ezzel és Bukovinával az alsó Dunánál elfoglalja azt az állást, mely Németország

érdekében is áll. Ezenkívül Magyarország elveszti délnyugati részeit, száz négyszög mértőföldet. A Habsburgok részére megmarad az alakítandó új Ausztriának a megkisebbitett Magyarország, Horvátország, Szlavónia, Dalmácia, Bosznia és Hercegovina. Európai Törökország főörökösse ez az új Ausztria legyen, hozzá kell csatolni Szerbiát, Montenegrót, Novibazárt, Maczedóniát Szalonikiig és Alhánia legnagyobb részét. Görögország kapja Epiruszt, déli Albániát, Krétát és a szigeteket. Tripoliszt Olaszország kapja. Konstantinápoly és környéke lehet bolgár, görög, orosz, vagy új osztrák, a szerző nem bánja.

Fikkom-adta! Igy bánik el Európával a német, ha megharagszik. Kóby.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Brennerberg Irénről.

— A világlapok a magyar hegedűművésznőről. —

Abból az alkalomból, hogy Brennerberg Irén, a híres magyar hegedűművésznő vasárnap a nagyváradi szinkórbán a mi közönségünknek is bemutatja művészetét, alkalomszerűnek találjuk néhány első rendű lap róla irt véleményét közölni.

Pesti Hírlap. 1893 június 14. Brennerberg Irén k. a. hangversenyét élveztük ma a Vigadó kistermében. Az alig felserdült, de művészetében teljesen érett koru hegedűs lánykát érdeme szerint méltattuk a mult évadban, mikor legelőször a filharmóniai társulat keretében, majd saját hangversenyén mutatta be valóban szép képességeit; azóta a bevégezett művésznő Németország nagy részében szerzett magának dicsőséget s mint halljuk, járt párisban is. Ma sem jellemezhetjük jobban Brennerberg k. a. játékát, mint a mult télen; ifju honfitársnőnk játéka teljesen a hangszer természetéhez simul, gyöngéd, előkelő és meleg.

Nemzet, 1891. november 1. Brennerberg Irén mai hangversenye iránt élénk volt az érdeklődés mindazok részéről, a kik sokat ígérő tehetségét ismerik, vagy legalább hallottak róla. Abból, a mint reméltek tőle, mai szereplésével sokat beváltott s egyben igazolta, hogy az érdeklődés irányában egészen jogosult. A cseperedő művész-generáció soraiban Brennerberg Irén a kis számu kiválasztottak között is talán a legjobb. Készültségével, a mely korához képest igen előrehaladott, a komoly ambíció benyomását gyakorolja hallgatójára; azzal az illetett felfogással, a melylyel a mestereket interpretálni tudja és azzal a mind tökéletesebbé váló harmoniával, mely által játéka korabeli kollegái fölé helyezi.

Le Figaro. 1892 máj. 13. Marsick asszony egy növendékére sem lehet olyan büszke, mint Brennerberg Irén kisasszonyra, a kit immár másodszer ünnepelel művészte iránt érzett igazi lelkesedéssel a párisi közönség. Éljen a kis magyar! zugott Saint Saens bájos rondója után és majdnem minden számot meg kellett ismételni a fiatal hegedűművésznőnek.

Az érdekes hangversenyre jegyeket a »Nagyváradi« kiadóhivatalában, előadás napján pedig a színházi pénztárnál lehet váltani.

— **Pályázatok színművekre.** Színműirodalmunk gazdagodását jelenti az alábbi pályázat, melyet Mészáros Károly dr. tűzött ki a kultuszminiszterhez intézett levelében.

Levelé így szól:

Nagyméltóságú miniszter ur!

Kegyelmes uram!

Áthatva nemzeti kulturális törekvéseink szolgálatának eszméjétől, mely törekvések vezérlő szellemét ép Nagyméltóságod egyéniségében és áldásdus tevékenységében tiszteli az egész magyar társadalom, eltökéltem, hogy ezuttal a közművelődés leghatékonyabb tényezőjének, a művészet egyik magas ágának: a színműirodalomnak és dalműköltészetnek emeléséhez járuljak és e czélból a magyar Nemzeti Színház, illetve a magyar királyi Opera számára irandó három pályaműre ezennel három pályadíjat tűzök ki:

és pedig egy 2000 koronás pályadíjat versekben irt magyar történelmi drámára, egy másik 2000 koronás pályadíjat kötött vagy kötetlen nyelven irt modern társadalmi színműre és végre 4000 koronás pályadíjat egy egész estét betöltő magyar eredeti operára.

Egyszersmind bátorkodom a pályázati féléteket kitüntető mellékletet Nagyméltóságod kezeihez szolgáltatni.

Mély tisztelettel maradtam Exczellenzeiádnak alázatos szolgája.

Budapest, 1897. október hó 1-én.

Dr. Mészáros Károly s. k.

Nagy eredmény várható egy ily fényes tételből álló pályázattól s bizony örömmel tölthet el mindenkit, aki mostohán hagyot irodalmunk sorsát csak egy kicsit is szívén viseli.

Igazságszolgáltatás.

Megölte az anyósát. Megirtuk tegnapi lapunkban annak az asszonynak a történetét, a ki meggyilkolta a saját anyósát. A mi eddig még csak valószínű volt, azt tegnap bebizonyították a tanúk, szemébe mondták a vádlottnak, hogy ő a gyilkos, de ő mégis tagadta tettét, tudni sem akart róla.

A tegnapi tárgyaláson folytatták a tanúk kihallgatását. A tanúk mindannyian ellene vallottak Kobor Vaszalínának, mindannyioknak tudomásuk volt arról az ellenséges viszonyról, a miben éltek s a mi a fő gyanu okot képezte.

Igen érdekes része volt a tárgyalásnak az a midőn a kihallgatták azt az asszonyt, a ki közvetlenül az előtt volt a meggyilkoltnál, — a mielőtt megölték. Ez az asszony azért volt a varázslónak hit asszonyánál, hogy fiáról a babonát levetesse. Őt gyanúsították eleinte a váddal, míg végre megkerült a tettes. Ez az asszony részletesen elbeszélte az egész dolgot s vallomásával be lett bizonyítva. Koborné tette.

A tanúk kihallgatása után az ügyész szándékos emberölés büntetében kérte bűnösnek kimondani a vádlottat s igen szép beszédben fejtegette bűneinek nagyságát.

A vád elhangzása után a védő Kiss Döme próbálta megczáfolni az ügyész állításait s mindenképen igyekezett védekezésének ártatlanságát bebizonyítani. A védő beszédje után a törvényszék határozat hozatalra vonult vissza s délen hirdette ki Milye Gyula elnök a törvényszék ítéletét, a mely szerint Kobor Vaszalínét gyilkosságért öt évi fegyházra s politikai jogainak 8 évi felfüggesztésére ítélte. Az ítélet ellen vádlott fellebbezett, úgy szinte az ügyész is szigorításért.

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irtá: ROVETTA G. Ford.: S. J. 37.

Mialatt a gőzhajó megindult, melynek fedélzete virágosárhoz hasonlított a színes ruhák, kalapok, zöld, veres és fehér ernyők különféleségénél fogva, a gróf és a konzul be lettek mutatva a két Navaredo grófnőnek és Ariberti grófnak. A japáni Elzához csatlakozott mialatt az orosz Cecilia mellett maradt állva. Jamagata a grófnővel Velence komor ideálításáról beszélt, Patapov pedig azt tanácsolta Cecilának, hogy állandó jegyet vegyen magának a lidő fürdéshez és vigyázzon arra jól mert igen könnyen becsapják. Csak Eriprandó gróf lett egy kissé mellőzve és pedig azon indokból mert meglehetősen hadi lábon állotta francia nyelvvel. Egyszer megis kérdezte tőle Patapov a ki látta, hogy némán áll ott, bajuszát püzdörgetve és nevetve ha a többiek is nevettek.

«Beszél ön francziául gróf ur?»

«Igen, egy kissé!» válaszolá Praudino összeszorított ajkakkal s elpirulva ismét elhallgatott, mert nem volt biztos benne, nem követett-e el valami nyelvtani hibát. S hogy az

elfogulatlant játssza, elkezdett Gegióval foglalkozni, kivél a Frati és Szent Ilona szigetek szépségeit akarta bámultatni. De Gegio nem figyelt rá, mert tágra nyílt sze mekkel bámulta Jamagatát.

Praudino unatkozott.

A francia beszélgetéshez nem volt kedve őt azt hitte, hogy Velenczébe jöve ő fogja játszani az első szerepet a grófnő körül s e helyett az utolsó jutott neki.

A parthoz értek. Az ajtókat kinyitották, a lépcsőket leeresztették és az emberek hozzákezdték a kiszálláshoz.

Praudino olyan jóldolgozott könyökeivel, hogy csakhamar sikerült neki közvetlenül Elza mögé jutni és midőn ez kiszállott, hirtelen elhátározva magát, egyik kezével az ajtóhoz támaszkodott és a lépcsőre hágott, így aztán szorosan Elza mellett maradt és elzárta a Jamagata utját.

A kiszálló emberek tüstént a lóvasúthoz rohantak, a melyek gyorsan indultak egymás után mihelyt megtelek. Jamagata és Patapov kik már tapasztaltabbak voltak, nem vesztették idejüket köszönetekkel; a konzul felugrott a lóvonatra és mind két kezével segített a felszállásnál Cecilának kit ezenfelül hátulról még Patapov is emelt ki, azután a grófnőt is felsegítette. Praudino, ki előtt ez a zűrzavar új és szokatlan volt, nem mert a hölgyek előtt felszállani. Eközben a lóvonat tömve lett. Nyugtalanul és aggodva futkosott le s fel, hogy valahol helyet találjon, de a mig ezt kereste, a lóvonat elindult és ő Gegióval együtt lemaradt, a gyermek pedig alig hogy meglátta, hogy anyja elmegy elkezdett sírni és orditozni.

Ariberti zavartan és szégyenkezve néz körül; Badoero után kiált — de az is eltűnt.

Végre nem messzire meglát egy félig üres kocsit a mely elindulni készült. Elkezd szaladni maga után huzza Gegiot és felugrik a kocsira.

A lidőhöz megyünk, nemde? — kérdi a kocsi.

«Nem, Velenczébe!» válaszol ez és nevetve ve csap a lovak közé ostorával.

«Ha az én uramnak merészelt volna így felelni,» kiáltott Cecilia, midőn később Eriprandó a jelenetet neki elbeszélte, »jaj lett volna neki! De persze, nem is kellett volna ilyen ostobaságot kérdezni,» tette hozzá, »mintegy okszerű következtetésképpen, félve nehogy adós maradjon Eriprandónak valami kedvességgel.

A fürdőhöz megérkezve, átment az éttermen, mely olyan sötét és alacsony volt, mint valami hajón kilépett a kijáratok egyikén, melyek a teraszra vezettek és ott állva maradt.

A csendes nyugodt tenger az ő végtelen kékségével még jobban elvakította, mint a nap fénye, mely ezer meg ezer villogó csepkekben tánczolt a meleg hullámokon.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

József fhg és egykori iskolatársai.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. táv.) József főherczeg és egykori iskolatársai tegnap találkozót adtak egymásnak Budán. Az iskolatársak közt volt Palkovics tábornok, Pfrim László közig. tisztviselő, Strobl Lipót háztulajdonos, Nagy János ügyvéd és mások. Az egykori iskolatársak délelőtt a Zsigmondkápolnában misét hallgattak, meglátogatták a családi sirböltöt. Végül a főherczegi palotában ebéd volt.

Oszták képviselőház ülése.

Bécs, október 5. (Saját tud. távirata.) A képviselőház mai ülésén Badeni gróf miniszterelnök is megjelent. A kormány törvényjavaslatot terjeszt elő a talajavitási alapról, amely szerint az alapnak állami pénzekből való dotálását 1914-ig hosszabbítják meg.

A német haladó-pártiak indítványára névszerint szavaznak az inségesek ügyét tárgyaló kérvények felett. A kérvények felolvasását követelő indítványt elfogadják. Wolf, Dauselak és Zingr képviselők ellen kiadási kérelmet terjesztenek elő.

A ház áttér ezután a napirendre az inségesek felsegítését követelő indítványok érdemleges tárgyalására.

Kaiser a szociáldemokratákkal polemizál és csatlakozik Steiner és Schlesinger indítványához, a mely 50 millió forint államségély nyújtását javasolja és követeli az osztrák magyar bank megszüntetését és állami bank felállítását.

Wohlmeyer csatlakozik az előtte szóló fejtegetéseihez.

Badeni gróf miniszterelnök ma délelőtt megjelent a képviselőházban; karján nem volt kötelék. A lengyel-klub és a képviselők részéről való üdvözlés a miniszterelnök kifejezett kívánságára elmaradt. Az ülésteremben a miniszterelnököt sok képviselő melegen üdvözölte.

A közös minisztertanács ülése.

Bécs okt. 5. (Saját tud. távirata.) A közös minisztertanács a közös költséget megállapította. A provizoriumról szóló javaslatot a jövő héten adják be. A delegációkról azonban nem hoztak még eddig határozatot.

A közös költségvetés.

Bécs, október 5. (Saját tud. távirata.) A bécsi reggeli lapok jelentik, hogy ma a közös költségvetés megállapítása czéljából a külügyminiszter elnöklete alatt minisztertanács lesz, a melyen a közös miniszterek, a két miniszterelnök és a két pénzügyminiszter vesz részt.

Bánffy és Lukács miniszterek Bécsben

Bécs, október 5. (Saját tud. táv.) Bánffy miniszterelnök és Lukács miniszter ma reggel ide érkeztek.

Hofer tüntetés Égerben.

Budapest, október 5. (Saját tud. távirata.) Hofer égeri szerkesztőt a ki a közelmúltban híres Ausztria-ellenes agitációjával keltett feltűnést, s kit e miatt hűsre is tettek szabadon bocsátottak. Ebből az alkalomból városa tüntetést rendezett. Abban az utcában, ahol lakik a házakat kivilágították. Körülbelül 200 kíváncsi asszony és suhanc csoportosult az utcán és ismételten »Heil!-t kiáltottak. A polgármester és e városi rendőrség beavatkozása csakhamar véget vetett a tüntetésnek és a tömeg nyugodtan szétszórt.

Budapesti időjárás.

Budapest, október 5. (Saj tud. táv.) Budapestén két nap óta szakadatlanul zuhog az eső úgy anynyira, hogy Ő Felsege a királyné ki sem mozdulhatott mindeddig a várból.

Wille üzelmei.

Bécs, október 5. (Saját tud. távirata.) A »Hezold« vasuti tarifa-tudakozódó iroda hatósági lezárásánál megállapították, hogy Wille 60—80.000 forintra rugó szállítási díj térítmenyt fizettetett ki a vasutigazgatóságnál. A rendőrség a vizsgálatok kiterjesztette arra az időre, mikor Wille üzleti alkalmazott volt. Egy nagyobb bécsi kereskedőházban, a melynek szállítási irodáját Wille vezette, lefoglalták az abból az időből való üzleti könyveket.

Az osztrák képviselőház elnöke szabadságon.

Bécs, október 5. (Saját tud. távir.)
Dr. Kathrein a képviselőház elnöke ma este halasztást nem tűrő családi ügyekben egy hétre Angliába megy.

Spanyol kabinet-válság vége.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. távirata.)
Külgymiszterre Pio Gullont és igazságügyminiszterre Romero Giron helyett, akit az utolsó pillanatban ejtettek el Groissardot neveztek ki. A miniszterek letették az esküt a regenskirályné kezébe és elhatározták, hogy A m o s Salvator a spanyol bankigazgatójává, A q u i l e r a t Madrid prefektussá és R o m a n o n e z grófot polgármesterévé nevezik ki.

Sztrájkoló munkások.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. távir.)
Az Opa folyó szabályozásánál Jägerndorfban dolgozó 200 munkás béremelés követeléseik megtagadása és egy munkavezető elbocsátása miatt beszüntette a munkát. Rendzavarás nem történt.

Szenzációs szöktetés.

Budapest, október 5. (Saj. tudósítók távir.)
Palermoben Anerzellini ferrera lelkész a tanítványát, egy ottani szép grófkisasszonyt megszöktette. A szökevények útját és tartózkodási helyét mindaddig a titok fátyola fedi.

Uj titkos tanácsosok.

Budapest, október 5. (Saját tud. távirata.)
Pallavicini Ede örgróf és Lang Lajos titkos tanácsosok lettek.

Nagy havazások.

Budapest, október 5. (Saj. tudósítók távir.)
Lembergben nagy havazást jelentenek. A Simmering hágót szintén hó borítja. Podolinban több centiméternyi vastag a hó.

Rand gyilkosa.

Budapest, október 5. (Saját tud. távirata.)
A ma letartóztatott egyén egy brahmn, neve Damodar Chapekar Delcani 28 éves és ügyvéd. Bevallotta, hogy egy büntetésével együtt ő ölte meg Randot, a pestis bizottság tagját és Dyerst hadnagyot, ő moeskolta be Viktoria királynő szobrát Bombayban és egyéb dűnököt is elkövetett.

KÖZGAZDASÁG.

Hordóknak előkészítése a szüretre.

Tudvalevő dolog, hogy a hordó igen nagy befolyással van a bor minőségére s ha nem készítik kellőleg elő a legjobb minőségű bort is élvezhetetlenné teszi. Nem lesz tehát felesleges, ha most a szüret közeledtekoregyet mást elmondunk a hordóknak miként leendő előkészítéséről.

Az új hordót használat előtt borképesse kell tenni, ebből a célból forró vízzel többször ki kell öblíteni vagy pedig kigőzölni. A forró víz ugyanis behatol a hordó likacsába, s a dongókból az idegen anyagokat eltávolítja, fekete-barna színt adván a víznek. Addig kell folytatni a kiforrást míg a kiömlő víz ismét tiszta színűvé nem válik. Ennek bekövetkeztével a hordót egészen megtöltjük vízzel, s így hagyjuk állani 6-8 napig mikor is a vízlebotlás után egynehány liter forró borral öblögetjük ki, s most már nyugodtan önthetjük bele a mustot. Ezen eljárásnál még jobb az új hordóknak ismételt oros kigőzölése. Bármiként készítjük is elő azonban az új hordót, abba csak

mustot czélszerű önteni az idősebb fehér bor sajátosságai mellett azt kap benne, a vörös bor pedig meghalványodik.

Idősebb vagy használt hordók kezelésére vonatkozólag mindenekelőtt az jegyzendő meg, hogy mielőtt valamely hordó kiürül az azonnal alapos tisztogatás alá veendő vízzel kiöblítendő hordó kefével kisorolandó hogy a seprő részeknek nyoma is eltávolíttassék, az ilyen hordó vízzel ismételtlen is kimosatván számára fektetendő hogy az utolsó csepp viz is lefolyon belőle. Ezután kikőzezd és beaknázd. Ha a hordó sokáig áll üresen használat előtt minden esetre forró vízzel kimosandó.

Vörös boros hordókat fehérbor eltartására csak az esetben lehet használni, ha kellőleg előkészítetnek. Ebből a célból 20 gramm chlormeszet teszünk a hordóba, mire 10 gramm tömény kénsav 50 gramm vízzel keverve az akonán át a hordóba öntetik, az akona pedig jól lezáratik. Az ennek folytán kifejlődő chlorgáz 12 óra alatt tökéletesen megsemmisíti a vörös festő anyagot, mire a hordót ismételtlen kiforrázza, fehér borok eltartására is használhatjuk.

Ha a hordó penészes, úgy először is a penész kaparandó le róla; ha a penész alatt a fa fekete, addig folytatandó az eljárás, míg a fának színe egészen tiszta nem lesz. Persze, ha belül fogta meg a hordót a penész, akkor az egészen szíjjel szedendő. Ha azonban a fa még nincsen megtámadva, akkor a lugkő 10 liter forró vízben feloldandó s a hordó ezzel forrázandó ki, mire forró és hidegvízzel ismételtlen kiöblítendő.

Ezetes megsavanyodott hordóba annyi kén-t égetünk el, a mennyi abban elégni képes. Ezt a kénezést két hetenként 3-4-szer ismételtjük s ha a kén nem akar jól égni, a hordóknak mindkét nyílását felnyitjuk, hogy a levegő át meg át járja. Használat előtt az ilyen erősen kénezett hordók ismételtlen jól kiforrázzandók.

Vásárra hajtott beteg marhák. A tegnapi marha vásárra két pecze-szöllősi ember két darab marhát hajtott fel eladás végett. A marhákat, miután beteg voltak, orvosi felügyelet alá helyezték.

Biharmegye üvegipara veszedelemben magyar üveg-ipart válság fenyegeti az osztrák üvegyárosok kartellje folytán. Az osztrák üvegyárosok ugyanis az előállítási áron alul szállították le az üvegarakat, hogy megbuktassák a magyar gyárat, Természetesen, hogy ha aztán czélt értek, majd felszólják az üvegárát annyira hogy mihamar visszanyerjék busásan, amit most elvesztenek az alacsony árak mellett. A miniszter felhívja a hatóságokat, hogy új építkezéseknél vagy bármily más esetben üvegszükségleteik beszerzésénél tekintettel legyenek a hazai üvegyárak készítményeire. Ez a kérdés Biharmegye gyáripárát is közelről érinti mivel több nagyipartelep; a beéli, feketeerdői és olyomkői üvegyárak fennállása van kockára téve. Vajmi szegény vigasztalás a miniszter leirata. Másként lehetne beszélni mindjárt, csak szabadkezdünk volna az osztrák fufangot egy kis vámmal megsemmisíteni. Így teszünk tönkre az osztrák gyárosok ugyis kezdetleges gyáripárunkat.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. október 6-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	121.50
Magyar koronajárdék	— — — — —	99.20
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	121.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	101.—
Magyar közeli vasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.75
Meg a földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	97.—
lalmé és jog megváltási kötvény	— — — — —	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — — — —	97.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	— — — — —	155.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — —	139.—
Osztrák járadék papírban	— — — — —	100.75
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	101.75
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	123.—
Osztrák korona járadék	— — — — —	101.50
1860. osztrák államsorsjegyek	— — — — —	143.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — — — —	965.—
Magyar hitelbank részvény	— — — — —	354.40
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — — —	337.50

Páris vista	— — — — —	341.25
20 márkás arany	— — — — —	952.—
Német birodalmi márká	— — — — —	58.72 1/2
London vista	— — — — —	119.75
Páris vista	— — — — —	47.50
20 márkás arany	— — — — —	11.73

SZERKESZTŐI POSTA.

Előfizetőnek. Nem olyan idős az, mint a mennyinek kinéz s éppen azért korai dolog lett volna még arra a vizsgálóra gondolnia. Jövő évben készül rá s adja Isten, hogy jól süljön el. Kívánja a »kérdézet« ki a választ is küldi.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Értesítés a tisztelt közönséghez.

A midőn az eddig fenállott Kádár és Kiss társas czégből barátságos megegyezés után történt kilépésemet jelentem, legforróbb köszönetemet nyilvánítom az igen tisztelt nagybecsült vevőközönségnek azért a szíves pártfogásért, melylyel vállalatunkat folyton felkarolni kegyes volt.

Ujabb vállalatomról lesz szerencsém, közelebb külön értesítést adni.

Mély tisztelettel

Kiss Károly.

304-1-1

A t. vevőközönséghez.

Azon alkalomból, hogy Kádár és Kiss társas cég alatt eddig fennállott két üzlet egyedüli tulajdonomra lett, fölkérem a mélyen tisztelt vevőközönséget, hogy a társaság iránt tanúsított bizalmat számomra is főtartani szíveskedjék.

Teljes igyekezettel azon leszek, hogy az eddig élvezett pártolást a jövőben is kiérdemeljem.

Kiváló tisztelettel

Kádár János.

305-1-1

1005-1006-1897. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nyáradvárosi járásbíróságnak 1896. 2110. s 3312. számú végzésével Dr. Fazekas Imre ügyvéd által képviselt Knapp Ferencz felperes részére Grósz Jakab alperes ellen 900 frt követelés és jár. erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 1213 frt becsült ingóságokra, a fentidézett járásbírósági 18342-18343-1897. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagypiacz, Knapp házban leendő megtartására határidőül **1897 évi október hó 7-ik napjának délelőtt 11 órája** tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt kávéház berendezés s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, akik az elárverendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyvárad, 1897. évi szeptember hó 13. napján.

Batig Ferencz,

kir. bir. végrehajtó.

308 1-1.

Ajánlati eladási hirdetés.

Vagyonbukott Israel^{us} K. (Karolin) nagyváradai volt bej. kereskedő cég csődválasztmányának 1897 október 2-ikán tartott ülésében hozott határozatával a csődtömeghez leltározott Fő-utca 292. sz. alatti bolthelyiségben levő s a leltárban I. 1—494 folyó szám alatt felsorolt 6256 frt 77 kr beszerzési és 1701 frt 79 kr becsértékű, — ugy a Zöldfa-utcai 4 sz. alatti bolthelyiségben levő, a leltárban II. 1—290. folyó szám alatt felvett 6351 frt 56 kr beszerzési és 1857 frt 18 kr becsértékű összesen 12608 frt 33 kr beszerzési 3558 frt 97 kr becsértékű áruk u. m. kalapok, ingek, harisnyák, különféle férfi és női divatáru cikkek, gyermekjátékok stb. és bolti felszerelvények ajánlati uton együttesen, vagy külön-külön való eladása rendeltetvén el, — a venni szándékozót ezennel felhívom, hogy 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlatukat a becsérték 10%-jával mint bánatpénzzel együtt **1897 évi október hó 16-ik** napjának déli **12 óráig** csődválasztmányi elnök dr. Sonnenfeld Zsigmond ügyvéd urnál (Nagyvárad körözs-part, ezredéves emléktér) adják be; e határnapon tul, vagy bánatpénzzel el nem látott ajánlatokat a csődválasztmány figyelembe venni nem fog. Az ajánlat úgy a 3558 frt 97 kr-ra értékelt egész csődvagyonra, mint a Zöldfa-utcai 4. sz. a. bolthelyiségben levő 1857 frt 18 kr-ra és a Fő-utca 292 sz. alatti üzlethelyiségben levő 1701 frt 79 kr-ra értékelt árukra külön-külön megtehető s mindegyik ajánlathoz a becsérték 10%-ja csatolandó.

Az ajánlattevőt bánatpénzének elvesztése mellett — ajánlata, feltétlenül kötelezi, míg a csődtömeget csakis az ajánlat elfogadása esetén.

Azon ajánlattevő, kit a választmány vevőit elfogad, köteles a megvett árukat ajánlatának elfogadásától számított három nap alatt — a vételi árnak alulírt tömeggondnok kezéhez leendő teljes lefizetése mellett — átvenni és a bolti helyiségekből elszállítani; ellenesetben azok a letett bánatpénz elvesztésén felül kárára és veszélyére nyilvános árverésen elfognak adatni. Ajánlattevő köteles továbbá a vételi illetékes

viselni s ajánlatában feltételek elfogadásának kijelentése mellett helybenlakó megbízottat megnevezni, ha nem nagyvárad lakos.

A csőd leltár alulírt tömeg gondnoknál és a nagyvárad kir. törvényszék mint csődbíróságnál, az áru raktár pedig a Fő- s Zöldfa utcazákan levő bolti helyiségekben tömeggondnok közben jöttével bármikor jelentkezés folytán megtekinthető.

Nagyvárad, október 3. 1897

dr. Wallner Ödön,

ügyvéd csődtömeg gondnok.

298 1—2

Különösen figyelemre méltó a hírneves

Dr. FORTI-féle sebtapasz,

de csak a valódi.

Ezen sebtapasz rendkívüli gyógy- és fájdalomcsillapító hatása által leggyorsabb gyógyulást eszközöl mindennemű sebeknél — égés sebeknél különösen azonnali fájdalomcsillapítással — valamint egyéb legkülönbözőbb külbajokban. A női emlőgyulladásnál biztos eredménnyel alkalmazatik. A csomagok ára a legkisebbeké 35 kr., a közép-nagyságúaké 50 kr., a legnagyobbaké 1 frt, használati utasítással együtt. Minden nagyobb város gyógyszerüzletében kapható.

Ezen gyógytápasz készítője: Forti László, Budapest, II-ik kerület, Iskola-utca 28. szám.

Óva intjük a t. közönség megtévesztésével nevével és ugyanazon cím alatt forgalomba hozott, az eredetűhez azonban miben sem hasonló hatástalan utánzásoktól. Ez okból a Forti-féle sebtapasz csak akkor fogadható el a Forti-féle sebtapasz gyanánt, ha a használati utasítás védjeggyel és azonkívül a csomagok külsején is látható Forti László eredeti kézzel írt van ellátva, a csomagok pedig neve kezdőbetűivel F. L. lepecsételve vannak.

Tessék tehát ezeket figyelmére méltatni s mindig így kérni:

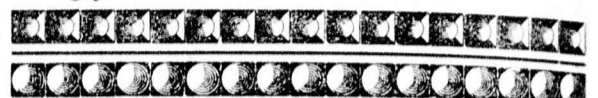
Dr. Forti-féle sebtapasz

(Forti László eredeti gyártmány.) 292 2—10

Szőlőajtás eladás.

A legnemesebb **csemege** és **borfajok**, **gyökeres**, fás és zöld ojtások, őszi vagy tavaszi szállításra megrendelhetők **Janky Antal**nál Nagyváradon.

293 2—6

HIRDETÉS.

A nagyvárad **I. sz. Káptalan Kommandáns réjtének** a belényesi országot felőli részéből 4. e. hold és 194 □ öl terület egészben vagy 18 telekre felosztva egyenkint **eladó**.

Az eladási feltételek és a városi törvényhatósági bizottság által jóváhagyott felosztási terv alulírottánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a keilő bánatpénzzel felszerelt írásbeli zárt ajánlatok ugyanott **folyó évi november 1-ig** elfogadhatók.

294 2—3

N.-Várad, 1897 okt. 1.

Papp Imre,

főtiszt.

(Utányomás nem díjazatik.)

FELHÍVÁS!

A közeledő őszi idényre megérkeztek a *legújabb divatú*

kalap-, czipő- és uri-divateczikkek

melyek kizárólag

— **jó minőségben** —

és rendkívül

— **olcsó árban csakis** —

„Reichard áruházában“

Nagyvárad, Fő-utca, Orsolya zárda épület
szerezhetők be.

230—20—25

A marbúrgi czipő gyár egydéli főraktára.

Eredeti angol és olasz kalapok.

Nyulakendőkben folytonos újdonságok.